

kert neppe nogen, hvis Nytte har strakt sig saa vidt som Oprettelsen af de tvende Husmandskreditforeninger. De mindre Ejendomme var omkring 1880 saaledes stillede, at det var saare vanskeligt for dem at faa Laan i de forskellige Pengeinstitutter. Gik de til Kreditforeningerne, som der allerede den Gang var oprettet flere af, ønskede disse ikke at faa med disse smaa Ejendomme at gøre, fordi Administrationsudgifterne som Regel blev vel store, idet det er lige saa kostbart at administrere et lille Laan som et større. Andre Pengeinstitutter vilde nok give Laan, men der var ikke saa mange Sparekasser den Gang som nu, og derfor var det vanskeligt for de smaa Ejendomme at faa Laan. De to Husmandskreditforeninger blev derfor til stor Nytte, da de endelig blev oprettet.

Imidlertid stod det klart for de ledende Mænd, som tog Sagen i deres Haand, ligesom ogsaa for Lovgivningsmyndighederne, at skulde Sagen lade sig gennemføre, kom Staten til at træde hjælpende til, og de to Maader, hvorpaa Staten gjorde dette, var ved at betale Taksationsomkostningerne og ved at garantere for Renterne af de udstedte Kreditforeningsbeviser. At den sidste Foranstaltning havde sin store Betydning for Kursen paa Børserne og paa de forskellige Pengemarkeder, er der ikke Tvivl om. I flere Aar saa vi, at blandt Kreditforeningerne stod Husmandskreditforeningerne med den højeste Kurs, og det var sikkert en Følge af den Statsgaranti, der var ydet for Renten. Der var selvfølgelig ogsaa nogen Risiko den Gang for Staten. Det kunde nemt beregnes, hvor meget det noget nær vilde koste at betale Taksationsomkostningerne, men det kunde umuligt beregnes, hvordan det vilde gaa, hvis der kom en Katastrophe, saa Staten kom til at træde til for at faa Renten udbetalt. Der var spaaet fra mange Sider, at disse Kreditforeninger vilde umuligt kunne blive ved at klare sig, Administrationen af disse Laan blev dyr, det var smaa Laan, og der skulde mange til for at dække Administrationsudgifterne. Fra anden Side blev det hævdet, at Taksationsmændene neppe vilde være Opgaven voksen og i Stand til at taksere paa en saadan Maade, at der ikke blev store og mange Tab. Det viste sig imidlertid, at disse Spaadomme ingenlunde gik i Opfyldelse. Vel viste det sig, at i visse Tilfælde var Taksationerne ikke saa gode, som de kunde være. Jeg kender selv Tilfælde, hvor en Ejendom, som neppe var over 500—600 Kr. værd,

blev vurderet til 1,800 Kr., og hvor Kreditforeningen laante 900 Kr., skønt Ejendommen, som sagt, ikke nær var saa meget værd, og det var ikke paa Grund af, at Konjunkturerne var synkende, men paa Grund af den urigtige Taksation af Ejendommene. Men den Slags Børnesygdomme overvandt Kreditforeningerne meget hurtigt, uden at der skete nogen Katastrophe, og de er overvundne for mange Aar siden. Nu er Forholdene saa solide som nogetsteds, og naar Staten nu yder Rentegaranti, har det vel sin Betydning, thi hvis Staten trak denne Rentegaranti bort, vilde det sikkert vække Opmærksomhed paa de udenlandske Pengemarkeder, men det vilde vist ogsaa være det hele, der vilde ske, thi for selve Kreditforeningerne har Rentegarantien ingen Betydning, og for Staten har den ingen anden Betydning, end at det staar paa Papiret, at Staten yder denne Garanti. Intet Menneske tror i Øjeblikket, at Staten nogen Sinde kommer til yde en eneste Krone i den Anledning, dertil er disse smaa Kreditforeninger alt for godt funderede. De har deres store Reservefond og deres store Amortisationsfond, og der skulde i alt Fald ske saadanne Katastrofer, som ingen Mennesker kan beregne, hvis det skulde gaa galt for en af disse Kreditforeninger.

Men naar det er saaledes, maa Følgen deraf være, at Staten maa være lige saa lydhør overfor disse Kreditforeninger, som den er overfor andre Kreditforeninger, og hidtil har dette ogsaa været Tilfældet. De Vurderingssummer, som blev sat af Staten ved den første Begyndelse af Kreditforeningernes Virksomhed, blev hurtig udvidet ikke mindre end tre Gange. Nu kom Kreditforeningerne igen i Efteraaret til Staten og forlangte at faa Taksationsværdien yderligere forhøjet og forlangte ligeledes Amortisationstiden forlænget, idet de ønskede den fastsat i Lighed med den, de andre Kreditforeninger havde. Samtidig ønskede disse Kreditforeninger at blive stillet lige med andre Kreditforeninger med Hensyn til Udlaansrenten, nemlig at faa en Serie oprettet til 4½ pCt. Regeringen var lydhør for de to første Punktets Vedkommende, men ikke for det tredie Punktets Vedkommende, idet den har forelagt et Lovforslag, som gaar ud paa at forhøje Vurderingssummen til 12,000 Kr. og forlænge Amortisationstiden til 60 Aar. Det tredie Punkt vilde Regeringen derimod ikke gaa ind paa. Udvalgets Flertal har beklaget dette, idet det har ment, at disse to smaa Kreditforeninger kunde have samme